

Skötselplan för naturreservatet Lufsebäcken i Habo kommun

1. Syftet med naturreservatet	3
2. Beskrivning av området	3
2.1. Administrativa Data	3
2.2. Topografi, geologi och hydrologi.....	4
2.3. Historik och markanvändning	5
2.4. Växt- och djurliv	5
2.5. Friluftsliv.....	7
2.6. Bebyggelse och anläggningar.....	7
2.7. Källförteckning.....	7
3. Mål och skötselåtgärder för naturreservatet	8
3.1. Övergripande mål med skötseln.....	8
3.2. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder.....	9
1.3. Friluftsliv och gränser	14
1.4. Sammanfattning av planerade Skötselåtgärder	15
4. Dokumentation och uppföljning	16
4.1. Uppföljning av skötselåtgärder	16
4.2. Uppföljning av bevarandemål	16
5. Bilagor	17
2a Artlista.....	17
2b Skötselplankarta	17

1. Syftet med naturreservatet

Syftet med reservatet är att:

- skydda biologisk mångfald knuten till strömmande vattendrag med lämpliga habitat och fria vandringsvägar för öring och andra vattenlevande organismer
- bevara lövskog med ädellövträd och alsumpskog samt bevara och nyskapa en ekologiskt funktionell kantzon mot vattendraget, med dess biologiska mångfald
- stärka Natura 2000-området Vättern genom att bidra till gynnsamt tillstånd för vätteröring (så kallad typisk art för Vättern)
- inom ramen för bevarande av naturvärdena ge besökare möjlighet till naturupplevelser och ett rikt friluftsliv

Syftet ska uppnås genom att:

- vattendraget lämnas till att huvudsakligen formas av naturlig dynamik
- skogen lämnas mestadels till att formas av intern dynamik. I vissa delar görs röjning/avveckling av gran

2. Beskrivning av området

2.1. Administrativa Data

Namn	Lufsebäcken
Skyddsform	Naturreservat
Areal	8,9 hektar (ha) varav vatten 0,2 ha
Beslut om Natura 2000	Nej
IUCN-kategori	IV – Habitat/Artskyddsområde
Miljömål	Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv, Levande sjöar och vattendrag
Län	Jönköping
Kommun	Habo
Socken	Gustav Adolf
Naturgeografisk region	Sydsvenska höglandets västdel (11)
Mittpunktskoordinater	N6424149 – E447306 (SWEREF99TM)
Lägesbeskrivning	Reservatet ligger strax ovan väg 195, ca 5 km norr om Habo och sträcker sig ner till Vättern. Det gränsar till Haboskogens naturreservat.
Fastighet(er)	Del av Nedre Starbäck 1:10, 2:2, S:2, S:3 samt del av Haboskogen 1:5 och 1:8 Nyttjanderätter och servitut redovisas i sakägarförteckningen, bilaga 3

Markägarkategorier	Enskilda
Gräns	Enligt beslutskartan, bilaga 1. Gränsen ska mätas in av Skogsstyrelsen
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län
<i>Areal per markslag</i>	<i>Hektar</i>
Skog	7,7
Vatten	0,2
Övrigt	1

Naturtyper**Natura 2000-habitat**

NMD

Sjöar och vattendrag	0,2 ha	Mindre vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor (3260)	0,2 ha
Triviallövskog	5,1 ha	Ej natura-2000 habitat	
Lövblandad barrskog	1,2 ha	Ej natura-2000 habitat	
Tallskog	0,7 ha	Ej natura-2000 habitat	
Ädellövskog	0,8 ha	Ej natura-2000 habitat	
Övrig öppen samt exploaterad mark	0,9 ha	Ej natura-2000 habitat	

2.2. Topografi, geologi och hydrologi

Lufsebacken rinner upp i Torpakärret på kanten av Hökensås, ca 237 meter över havet, för att ca 5 km österut mynna i Vättern, ca 89 meter över havet (del av Motala ströms avrinningsområde). Den nedre kilometern ingår i naturreservatet, medelbredden är ca 2 meter. Delavrinningsområdet är endast 6,4 km², sjöar saknas. Strax uppströms reservatet strålar ett par mindre flödesgrenar samman med grenen från Torpakärret. Vattenföringen är liten generellt, stundtals mycket låg men tycks sällan helt upphöra. Bäckens faller kraftigt, särskilt inom reservatet (nära 6%). Den höga fallhöjden resulterar i långa sträckor av strömmande vatten.

Berggrunden utgörs av sedimentära bergarter såsom sandsten, gråvacka och lerskiffer (Wik et al, Berggrundskartan i Jönköpings län). Jordarten består till största del av isälvsediment, huvudsakligen sand-grus (SGUs Jordartsdatabas). Isälvsedimenten är genomsläppliga för nederbördsvatten vilket gör att grundvattenpåverkan på vattendrag som Lufsebacken är stor. Det i sin tur ger förhållandevis kallt vatten i bäcken och är sannolikt orsaken till att bäcken sällan helt torkar ut.

Vid mynningen i Vättern är bäckfåran djupt nedskuren i en ravin med bitvis mycket branta kanter, särskilt den norra kanten. Bäckens mynnar därefter via en hamn ut i Vättern där mynningen är kulvertförlagd.

2.3. Historik och markanvändning

På häradssekonomiska kartan från 1877-82 tycks marken kring bäcken inom reservatet utgjorts av lövskogar, ungefär som idag. Några öppna, mindre ytor användes troligen för bete men av det syns inga spår längre.

Den äldre färdvägen för landsvägen Jönköping-Hjo syns väl i terrängen, öster om nuvarande väg 195. Den äldre slingrande färdvägen med sin bropassage över Lufsebäcken, finns med i äldre kartmaterial från 1700-talets mitt. Först 1930–40 ersattes den gamla landsvägen med dagens samfälliga väg väster om väg 195. Varav väg 195 anlades 1960–70 talet vilket går som en rak sträcka genom det planerade reservatet.

I direkt anslutning till den historiska färdvägen och bropassagen växer en naturminnesklassad ek vilket förhöjer platsens mervärde. Omedelbart norr om bropassagen finns även en informationsskylt från Habo kommuns torpinventering. Den beskriver Backstugan Stenbäcken (under gården Nedre Starbäck) som etablerades som torp och därefter backstuga på platsen, åren 1802 - 1885.

Det finns inga registrerade fornlämningar inom naturreservatet däremot bedöms den äldre färdvägen med tillhörande brofundament vid Lufsebäcken tillhöra kategorin Övrig Kulturhistorisk Lämning (ÖKL). Enligt Kulturmiljölagen (1988:950) samt Skogsvårdslagen (§30) skall den som planerar eller utför ett arbete, visa hänsyn och tillse att skador på kulturmiljön undviks eller begränsas.

2.4. Växt- och djurliv

Lufsebäcken är klassad som ett nationellt särskilt värdefullt vattendrag ur natursynpunkt och värdefullt ur fiskesynpunkt. Bäcken är biotopkarterad endast inom naturreservatet, medan hela sträckan till Torpakärret där bäcken rinner upp, utgör en vattenförekomst i VISS.

I VISS har Lufsebäcken angetts ha måttlig ekologisk status. Klassningen avser dock hela sträckningen medan reservatet endast omfattar bäckens nedre delar. Brister i konnektivitet är numerär åtgärdade men förändringar har skett i bäcken (rensning, rätning) uppströms naturreservatet.

Bäcken har stor fallhöjd, särskilt inom reservatet, vilket innebär långa sträckor med strömmande vatten. Inom reservatet utgör dessa limnisk nyckelbiotop.

Lufsebäcken har mycket högt naturvärde, utifrån klassning baserat på System Aqua. År 2007 var omdömet något lägre, högt naturvärde. Det beror främst på att det påträffats hög artrikedom av bottenfauna och

även ovanliga arter, vid undersökningar på senare år. Likaså har åtgärder gjorts för att återställa hög konnektivitet i bäcken.

Öring och flodnejonöga vandrar upp i Lufsebäcken från Vättern för att reproducera sig. Genom att åtgärda smärre dämmen och underlätta passage i vägtrummor, finns nu fria vandringsvägar för fisk i reservatet. I bäcken förekommer också bäcknejonöga samt de rödlistade fiskarterna bergsimpa och lake.

Bottenfaunan har undersökts i Lufsebäcken inom reservatet vid ett par tillfällen, 2005 och 2019. Bäcken bedöms ha mycket högt naturvärde utifrån bottenfauna sett, med hög artrikedom samt förekomst av såväl försurnings- som föroreningskänsliga arter. En rödlistad art, nattsländan *Wormaldia occipitalis*, har påträffats. Den är mycket ovanlig i landet, rödlistad som sårbar (VU), och förekommer främst på västkusten. Ytterligare ett par ovanliga arter har hittats, bäcksländorna *Capnia* sp. och *Capnopsis schilleri* samt nattsländorna *Lype reducta* och *Hydropsyche saxonica*.

Ask och klibbal dominerar uppströms väg 195, med hassel i buskskiktet. Området är klassat av Skogsstyrelsen som en skoglig nyckelbiotop, örtrikt bäckdråg (N 3782-1995). I fältskiktet är vitsippa dominerande på våren. Dessutom finns det ganska stora förekomster av signalarterna kärrfibbla och gullpudra i de källpåverkade sluttningarna. I nordöst, där det är mer gran, noterades signalarten västlig hakmossa.

Nedan väg 195 ”fortsätter” sumpskogsområdet och domineras här med klibbal. I fältskiktet är vitsippa, skogssäv och stinksyska vanliga. Här märks också signalarterna bäckbräsa och lundelm. I kanterna av bäckens dalgång finns torrare områden, här förekommer en del ek och även tall, gran och björk.

Utmed bäckens nedre delar finns en alsumpskog som är klassad som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen (N 4099-1995). Här är stor källpåverkan i sluttningen ner mot bäcken och rikligt med kärrfibbla och stinksyska samt ganska vanligt även med gullpudra. På norrsidan av bäcken ned mot Vättern är det en brant ravin med en hel del yngre gran och tall i branten. Här noterades berberis, en del ormbär (signalart) och enstaka strutbräken.

I hela området är vitsippa, tuvtåtel, bergslok vanliga i fältskiktet med inslag av bland annat lundelm, hultbräken, kabbeleka.

I bäcken förekommer rikligt med stor näckmossa och på den fuktiga jorden precis i vattenlinjen i bäcken växer det en del rutlungmossa (signalart). På flera trädstammar vid vattnet växer det trubbfjädermossa och på den ek som är skyddad som naturminne finns det fällmossa, båda signalarter.

Forsärla finner goda häckningsplatser i stensättningarna kring de äldre körvägarna (gamla landsvägen). Grönsångare (NT) och svartvit flugsnappare (NT) är karaktärsarter i den högstammiga lövskogen. Vid bäckens mynning i Vättern har kungsfiskare (VU) observerats.

Det finns gott om bökande från vildsvin i området, i övrigt är djurlivet dåligt undersökt.

Kända förekomster av signalarter och rödlistade arter finns samlade i bilaga 2a.

2.5. Friluftsliv

Lufsebäcken är inget välbesökt område, som en i raden av lövskogsklädda och lite svårframkomliga bäckraviner längs väg 195. Området gränsar dock till Haboskogens naturreservat i norr, nere vid Vättern, som lockar besökare exempelvis för svamp- och bärplockning samt bad i Vättern. Lufsebäcken är inte prioriterat för att tillgängliggöra för besökare men kan ändå dra fördel av närheten till Haboskogens naturreservat. Det kan ske genom enkel vägvisning även till Lufsebäcken utmed stigarna som leder till Haboskogen samt eventuellt samlokalisering av informationsskyltar.

2.6. Bebyggelse och anläggningar

Väg 195 korsar reservatet, bäcken rinner där genom en lång fyrkantig betongtrumma. Bäcken korsas också av de historiska körvägarna (tidigare landsvägen) upp-och nedströms väg 195. Vid den nedre finns en bro, med gamla stenfundament kvar. Vid den övre vägen rinner bäcken genom en lång, stensatt trumma som sannolikt är mycket gammal.

En kraftledning (i luften) korsar bäcken. I anslutning till fastigheten Nedre Starbäck 1:10 finns slang för jordvärme i reservatet. Här ligger också dagvattenrör från byggnaderna, som mynnar en liten bit in i reservatet. En vattenledningsslang (ger möjlighet att pumpa vatten från Vättern) sträcker sig genom reservatet från Vättern via bäcken och upp mot näringsverksamheten/yrkesfiskets lokaler (affären).

2.7. Källförteckning

Kulturmiljöregistret. Riksantikvarieämbetet.

Lantmäteriet. Historiska kartor

Länsstyrelsen i Jönköpings län, 1995. Natur i Jönköpings län.

Länsstyrelsen i Jönköpings län. Vätterbäckar i Jönköpings län.

Naturvärdesbedömning av vattendrag 2007. Meddelande 2007:42

Länsstyrelsen i Jönköpings län. Bottenfauna i Jönköpings län 2019.
Meddelande nr 2020:12

Länsstyrelsen och Skogsvårdsstyrelsen. Strategi för formellt skydd av
skog i Jönköpings län. Meddelande 2020:04.

SGU. Jordartskarta

SGU. Berggrundskarta

Skogsstyrelsen. Nyckelbiotopsbeskrivningar.

Vätternvårdsförbundet. Rapport nr 104. Åtgärdsplan för fisk & fiske i
Vätterns tillflöden.

www.artportalen.se

3. Mål och skötselåtgärder för naturreservatet

3.1. Övergripande mål med skötseln

Skötseln ska inriktas på att bevara och stärka områdets karaktär som
en lövrik, fuktig, naturskogsartad bäckravin.

Vattendraget har en hög grad av naturlighet, med fria vandringsvägar
och lämpliga habitat för livskraftiga bestånd av bottenfauna och fisk,
och lämnas i huvudsak för fri utveckling.

Naturvårdshuggning har utförts i nästan hela området (alsumpskog
undantaget) inför beslutet att bilda reservatet. Vid huggningen
avverkades främst gran, ingen underröjning förekom och stor hänsyn
togs för att undvika körskador. Behov av restaureringsåtgärder är
därför generellt litet.

Skogen ska fungera som en ekologiskt funktionell kantzon mot
bäcken. De blöta skogsområdena, alsumpskog och lövskog med inslag
av ädellövträd, ska lämnas till fri utveckling för att bevara och stärka
naturskogsartade kvalitéer som död ved, skiktning och i alsumpskogen
sockelbildning. Den övriga skogen ska skötas i så mån att lövträd
gynnas och att andelen ädellövträd inte minskar. Det kan innebära att
röja bort inträngande gran vid behov och eventuellt också andra
åtgärder, som röjning och gallring även bland lövträd, för att gynna
särskilt etablering av nya ädellövträd specifikt. På ett par ställen
behöver punktåtgärder göras för att reducera gran och öka skiktning
bland löv- och ädellövträd.

Den stora spärrkroniga eken, förklarad som Naturminne, ska vara
frihuggen från konkurrerande träd.

Inom hela naturreservatet är det tillåtet att mekaniskt bekämpa
invasiva arter.

Naturreseptet är indelat i 4 skötselområden:

1. Vattendrag
2. Fuktig al- och ädellövsök
3. Lövblandskök med ädellövträd
4. Alsumpsök

3.2. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

För skötselområdesindelning, se skötselplankarta bilaga 2b.

Skötselområde 1	Vattendraget	0,2 ha
Naturtyp:	Sjö och vattendrag	0,2 ha
Natura 2000-habitat:	Mindre vattendrag (3260)	0,2 ha

Områdesbeskrivning

Skötselområdet utgörs av själva vattendraget. Bäckens rinner ca 970 meter inom naturreservatet, är i medel två meter bred och har liten vattenföring. Det är fria vandringsvägar från Vättern och upp i bäcken för öring och flodnejonöga och övriga vattenlevande organismer (ytterligare mindre åtgärder kan övervägas vid de tre vägpassagerna). Bäckens faller kraftigt och hela sträckan utgör limnisk nyckelbiotop med strömmande vatten och blockrik botten. Bottenfaunan har hög artrikedom och ovanligare arter förekommer, vilket visar att bäcken är opåverkad av förorening och övergödning. Vattendragets ekologiska status är måttlig, men lär höjas i och med återställd konnektivitet.

Bevarandemål

Skötselområdet ska utgöras av ett naturligt och morfologiskt väl fungerande vattendrag med strömvattenbiotoper och fria vandringsvägar. Det ska finnas en livskraftig population och lämpliga lekbottnar och uppväxtområden för vätteröring. Bottenfaunan ska vara artrik och hysa även ovanligare arter. Vattnets ekologiska och kemiska status ska vara god. Stensättningarna, där de äldre vägarna passerar bäcken (väster och öster om väg 195), ska hållas fria från inväxande träd (ansvar för stensättningarna åvilar dock ej naturreservatet). Arealen mindre vattendrag (3260) ska vara ca 0,2 hektar.

Restaureringsåtgärder

- Vattendraget lämnas till att huvudsakligen formas av naturlig dynamik.
- Mindre åtgärder kan övervägas för att ytterligare underlätta passage för fisk och övrig vattenlevande organismer vid de tre vägpassagerna.

Löpande skötselåtgärder

- Uppkomna vandringshinder undanröjs, om de bedöms långsiktigt störa arters vandring i bäcken.
- Vid behov ska lekbottnar och uppväxtområden för öring skapas.
- Träd som riskerar växa in i och skada stensättningarna vid de två gamla vägpassagerna tas bort, översyn bör göras vart 10:e år.

Skötselområde 2	Fuktig al- och ädellövsskog	3,5 ha
Naturtyp:	Triviallövskog	2,7 ha
	Ädellövskog	0,5 ha
	Övrig öppen mark	0,3 ha
Natura 2000-habitat:	Ej natura-2000 habitat	

Områdesbeskrivning

Skötselområdet utgörs av fuktiga marker med naturskogsartad lövskog kring bäcken. Klibbal och ask dominerar men även lind, björk, sälg, ek och asp förekommer och i torrare partier också gran. Området väster om väg 195 är klassat som nyckelbiotop (Örtrikt bäckdråg) med arter som kärrfibbla, gullpudra och bäckbräsa, samma biotop finns även öster om vägen. Det finns få tecken på att skogen brukats med någon högre intensitet, skiktning är god och så även mängden död ved.

Skogen utgör en ekologiskt funktionell kantzon mot bäcken och förser bäcken med näringstillförsel, skapar ett stabilt mikroklimat samt hindrar erosion och tillförsel av näringsämnen och partiklar till vattnet.

Väg 195 går genom området och skapar en bred korridor. Ett par mindre samfällda körvägar, respektive öster och väster om länsväg 195, finns likaså. Vid den östra körvägen står en gammal, spärrkronig ek som är förklarad som naturminne.

Bevarandemål

Skogen ska formas av intern dynamik där naturliga processer skapar ett varierat och olikåldrigt trädskikt av lövträd och en kontinuerlig och stor produktion av död ved.

Skogen ska utgöra en ekologiskt funktionell kantzon mot bäcken.

Den spärrkroniga eken ska leva vidare och åldras med fortsatt krontillväxt. Eken ska hållas frihuggen för sin egen hälsas skull, men också för att ge ett högt upplevelsevärde för besökare.

Arter som är knutna till miljöer med hög och jämn luftfuktighet, översilad mark, död ved och lövträd ska kunna fortleva på lång sikt. Hydrologin ska vara opåverkad. Mål-arealen skog ska vara 3,2 hektar.

Restaureringsåtgärder

- Området lämnas utan åtgärd för att formas av interndynamik.

Löpande skötselåtgärder

- Frihuggning av den gamla eken (naturminnet) bör ske minst vart 10:e år. I samband bör också röjas kring den närbelägna skylten för torpruinen.

Skötselområde 3	Lövblandskog med ädellövträd 3,6 ha	
Naturtyp:	Lövblandad barrskog	1,2 ha
	Tallskog	0,7 ha
	Triviallövskog	0,8 ha
	Ädellövskog	0,3 ha
	Övrig mark	0,6 ha
Natura 2000-habitat:	Ej natura-2000 habitat	

Områdesbeskrivning

Området utgörs av löv- och blandskog där klibbal, björk, gran och ek dominerar. Inblandning av ek och gran varierar och fläckvis finns också mer ask och alm. Området skiljer sig mot skogen längs bäcken i övrigt genom att vara lite mindre blött. I reservatets nedre del är bäcken djupt nedskuren och utmed norra branten, särskilt i östra delen, finns ett tätvuxet, ”rangligt” bestånd med gran, björk och en del klibbal.

Ett par körvägar går genom området. Vid den östra (gamla landsvägen) finns ett avverkat, mindre område där spontan självföryngring pågår främst med pionjärträd som asp och sälg.

En kraftledningsgata går genom området. Gatan är relativt nyröjd och ett kraftigt men lågt slybestånd har slagit upp, främst av björk och viden.

Bevarandemål

Skogen ska främst få formas av intern dynamik där naturliga processer skapar ett luckigt, varierat och olikåldrigt trädskikt med inslag av gamla trädindivider och död ved. Trädslagen ska finnas i liknande förhållanden som idag, gran ska inte öka. Reservatets ytterkant ska vara stormfast och där så passar, även längs vägar, ska brynmiljöer finnas gärna med bärande buskar och träd. Skogen ska utgöra en ekologiskt funktionell kantzon mot vattendraget där al dominerar närmast vattnet. Arter som är knutna till miljöer med hög och jämn luftfuktighet, död ved och lövträd ska kunna fortleva på lång sikt.

En diskussion med ledningsägaren bör initieras angående möjligheten att skapa bättre förutsättningar för vattendraget, exempelvis genom att anpassa röjning så att ett mer högvuxet buskskikt kan finnas utmed vattnet. Om ledningen på sikt grävs ner, ska här gälla samma bevarandemål som för resten av området.

Mål-arealen skog ska vara minst 3 hektar.

Restaureringsåtgärder

- Huvuddelen av granen och eventuellt också en del björk bör gallras bort i de norra branterna av bäckravinen nedre del (nära gränsen mot Haboskogens naturreservat). Syftet är att reducera gran och skapa mer skiktning samt att ge förutsättningar (ökat ljusinflöde) för etablering av lövträd som klibbal. Avverkning ska ske på det sätt som bedöms mest effektivt och/eller enklast (skördare kan övervägas, ingen körning i branterna), detsamma gäller också avverkade träd (de fyller ingen naturvårdsfunktion utan kan antingen lämnas på plats eller tas ut, vilket som anses lämpligt).
- Röjning av gran på norra sidan i ravinen, från kraftledningen till östra delen av ravinen där gallring utförs (se punkten ovan).
- Röjning i lövuppslaget på den självföryngrade ytan nära den östra körvägen, i syftet att ”slå sönder” uppslaget för att skapa mer skiktning.
- Initiera diskussion med ledningsägaren om möjligheten att hålla ett högre buskskikt i ledningsgatan, i syfte att gynna de limniska värdena (främst ge skugga till bäcken).
- Åtgärder som luckhuggning, riktad röjning och eventuellt plantering görs i och längs reservatets ytterkant där så är lämpligt och även längs vägar för att gynna bryn/löv/bärande buskar och stabilitet (t ex toppkapa gran).

Löpande skötselåtgärder

- Området lämnas att främst formas av interndynamik men med utrymme för avveckling av gran (främst via röjning) i de fall

det anses nödvändigt för att bevara ett tydligt lövinslag i skogen och en lövdominerad kantzon till bäcken. Utredning av behovet av att avveckla gran av igenväxningskaraktär (och eventuell åtgärd) ska ske kontinuerligt vart 10:e år.

Skötselområde 4	Alsumpskog	1,6 ha
Naturtyp:	Triviallövskog	1,6 ha
Natura 2000-habitat:	Ej natura-2000 habitat	

Områdesbeskrivning

Skötselområdet utgörs till största del av alsumpskog (klassad som nyckelbiotop) nere i bäckens dalgång, främst på sydsidan men även närmast norr om bäcken. På sydsidan är det stor källpåverkan i sluttningen ner mot bäcken. Där finns gott om kärrfibbla, stinksyska och ganska vanligt även med gullpudra. Alsumpskogen har rikligt med döda träd, högstubbar och lågor. Luftfuktigheten är hög och jämn och klibbal dominerar.

I ovankant av dalgången, i söder, finns en höjd med mycket medelgrov ek och även en del tall och björk.

Bevarandemål

Alsumpskogen ska formas av naturliga störningar och intern dynamik för att på så vis fortsätta utveckla sockelbildning hos klibbalen och producera rikligt med död ved. Hydrologin ska vara intakt. Skogen ska vara källpåverkad.

På den torrare höjden ska ek vara fortsatt vanlig och även tall ska förekomma. Åtgärder kan krävas främst för att inte gran ska tillåtas ta överhanden.

Skogen ska utgöra en ekologiskt funktionell kantzon mot bäcken.

Arealen alsumpskog ska vara 1,6 hektar.

Restaureringsåtgärder

- Området lämnas främst till att formas av interndynamik.

Löpande skötselåtgärder

- På kullen med ek kan gran behöva reduceras om den riskerar att ta överhanden och på så vis utgöra ett hot främst mot eken på lång sikt. Reducering kan ske på olika sätt som röjning eller ringbarkning, avverkade träd lämnas i reservatet. Översyn av behovet bör ske vart 10:e år.

1.3. Friluftsliv och gränser

I Lufseäckens naturreservat kommer inga särskilda anordningar för besökare ordnas, förutom gränsmarkering och informationstavlor om naturreservatet. Enkel vägvisning bör ordnas till Lufseäckens reservat, utmed stigarna som leder till det närbelägna Haboskogens naturreservat. Även samlokalisering av informationstavla, kan övervägas. Information bör tas med på tavla, om den kulturhistoriska äldre landsvägen, dvs den mindre körvägen, öster om länsväg 195 med sin kallmurade bro stensatta med natursten över Lufseäcken. Med fördel kan även närbelägna torpruiner nämnas samt den gamla eken som är förklarad naturminne.

På informationstavla ska framgå att bildandet av naturreservat Lufseäcken har skett med särskilt ekonomiskt stöd från Havs-och vattenmyndigheten.

För lokalisering av informationstavlor i Lufseäckens naturreservat, se karta bilaga 2b.

Bevarandemål

Gränsmarkeringen för området ska vara i gott skick. Besökare till reservatet ska kunna ta del av föreskrifter och information om områdets naturvärden genom informationstavlor som är i gott skick. Informationen i området ska förhöja upplevelsen av besöket, hjälpa besökarna att få sina förväntningar uppfyllda och bidra till att syftet med områdesskyddet uppnås.

Skötselåtgärder

- Naturreservatets gränser ska markeras enligt Naturvårdsverkets anvisningar inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft.
- Informationstavla ska placeras ut inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft.
- Informationstavlor ska innehålla karta över området, information om naturreservatets natur- och kulturvärden samt naturreservatsföreskrifter för allmänheten. Möjliga synergieffekter med närbelägna Haboskogens naturreservat bör undersökas (exempelvis samlokalisering av informationstavla, enklare vägvisning).

1.4. Sammanfattning av planerade Skötselåtgärder

Åtgärd	Var	När
Gränsmarkering	(Yttergräns)	Inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft
Informationsskylt	Skötselområde 2	Inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft
Konnektivitet	Skötselområde 1	Överväg ytterligare åtgärd för underlättad fiskvandring vid de tre vägpassagerna
Undanröja uppkomna, bedömt långsiktiga, vandringshinder	Skötselområde 1	Vid behov
Skapa/ förbättra lek- och uppväxtmiljöer för öring	Skötselområde 1	Vid behov
Ta bort inväxande träd i stensättningarna som hör till de två gamla körvägarna, där de korsar bäcken	Skötselområde 1	Översyn vart 10:e år
Frihuggning av eken (naturminne)	Skötselområde 2	Vart 10 år
Hård gallring av gran och björk i ravinens norra branter, i östra delen	Skötselområde 3	År 2022-2026
Røj gran i ravinen, norra sidan	Skötselområde 3	År 2022-2026
Røj i lövuppslaget i det öppna området vid körvägen	Skötselområde 3	År 2022-2026

Smärre åtgärder som röjning, luckhuggning, plantering görs i och längs reservatsgräns, utmed körväg och i branter för att gynna löv/bryn/bärande buskar och stabilitet (t.ex. toppkapa gran)	Skötselområde 3	År 2022-2026
Initiera diskussion med ledningsägare om högre buskskikt i ledningsgatan	Skötselområde 3	År 2022-2026
Löpande skötselåtgärd såsom röjning av gran eller annan åtgärd för att eliminera gran	Skötselområde 3	Vid behov, översyn vart 10:e år
Löpande skötselåtgärd i syfte att reducera gran, såsom röjning eller ringbarkning	Skötselområde 4	Vid behov, översyn vart 10:e år

4. Dokumentation och uppföljning

4.1. Uppföljning av skötselåtgärder

Skötselåtgärder som utförs inom naturreservatet ska följas upp och dokumenteras enligt Naturvårdsverkets och Länsstyrelsens riktlinjer.

4.2. Uppföljning av bevarandemål

En fördjupad uppföljning av naturreservatets värden (natur- och friluftslivsvärden) och de uppsatta bevarandemålen bör ske. Uppföljningen ska ske enligt riktlinjer för uppföljning av skyddade områden.

5. Bilagor

2a Artlista

2b Skötselplankarta

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på
www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Urval av arter inom naturreservatet Lufsebäcken

Nedan redovisas kända förekomster av rödlistade arter, signalarter, ovanliga insekter, arter i EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv samt andra arter av intresse. Arterna är indelade i grupp och därefter i bokstavsordning efter det svenska namnet med det latinska namnet inom parentes

Kategori: RE (nationellt utdöd), CR (akut hotad), EN (starkt hotad), VU (sårbar), NT (nära hotad), DD (kunskapsbrist), LC (rödlistad 2010/2015 men 2020 bedömd livskraftig), S3 (høgt signalvärde), S2 (medelgott signalvärde), S1 (lågt signalvärde). EU (arter i art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet). ÅGP (art inom åtgärdsprogram för hotade arter). § (Fridlyst). "Ovanlig" används för insekter (bottenfauna) och anges när en art förekommer vid mindre än 5% av lokalerna i Limnodatas databas (se Degerman, E. 1994) samt Ekologgruppens databas.

Inventerat: det år som senaste fyndet observerades.

Referens: LST (Länsstyrelsen)

Tabell över kända förekomster av rödlistade arter, signalarter, ovanliga insekter, arter i EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv samt andra arter av intresse. Sekretessarter är inte angivna.

<i>Art</i>	<i>Kategori</i>	<i>Inventerat</i>	<i>Referens</i>
Kärlväxter			
Bäckbräsa (<i>Cardamine amara</i>)	S2	2020	LST
Gullpudra (<i>Chrysosplenium alternifolium</i>)	S2	2020	LST
Kärrfibbla (<i>Crepis paludosa</i>)	S2	2020	LST
Lundelm (<i>Elymus caninus</i>)	S2	2020	LST
Ormbär (<i>Paris quadrifolia</i>)	S1	2020	LST
Strutbräken (<i>Matteuccia struthiopteris</i>)	S3, §	2020	LST
Mossor			
Fällmossa (<i>Antitrichia curtipendula</i>)	S3	2020	LST
Rutlungmossa (<i>Conocephalum salebrosum</i>)	S3	2020	LST
Trubbfjädermossa (<i>Homalia trichomanoides</i>)	S3 eller S2	2020	LST
Västlig hakmossa (<i>Rhytidiadelphus loreus</i>)	S3	2020	LST

Insekter			
art av nattslända (<i>Wormaldia occipitalis</i>)	VU	2019	LST
art av nattslända (<i>Hydropsyche saxonica</i>)	Ovanlig	2019	LST
art av nattslända (<i>Lype reducta</i>)	Ovanlig	2019	LST
art av bäckslända (<i>Capnia sp.</i>)	Ovanlig	2019	LST
art av bäckslända (<i>Capnopsis schilleri</i>)	Ovanlig	2019	LST
Fåglar			
Grönsångare (<i>Phylloscopus sibilatrix</i>)	NT	2019	LST
Kungsfiskare (<i>Alcedo atthis</i>)	VU, EU	2019	LST
Svartvit flugsnappare (<i>Ficedula hypoleuca</i>)	NT	2019	LST
Fiskar			
Bergsimpa (<i>Cottus poecilopus</i>)	NT	2002	LST
Flodnejonöga (<i>Lampetra fluviatilis</i>)	LC, ÅGP	2002	LST
Lake (<i>Lota lota</i>)	VU	2002	LST
Öring (<i>Salmon trutta</i>)		2002	LST

Källförteckning

Artdatabanken 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020.

Bilaga 1 till fågeldirektivet.

Havs- och vattenmyndigheten. Åtgärdsprogram för flodnejonöga under framtagande www.havochvatten.se/arter-och-livsmiljoer/arter-och-naturtyper/flodnejonoga.html

Länsstyrelsen i Jönköpings län 2020. Inventering av kärlväxter och mossor inom blivande naturreservatet Lufsebäcken i Habo kommun (diariefört i ärendet).

Länsstyrelsen i Jönköpings län 2020. Meddelande nr 2020:12.

Bottenfauna i Jönköpings län 2019.

Skogsstyrelsen 1994. Signalarter i projekt nyckelbiotoper.

Skogsstyrelsen 2000. Signalarter – indikatorer på skyddsvärd skog.

Skogsstyrelsen 2014. Handbok för inventering av nyckelbiotoper.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

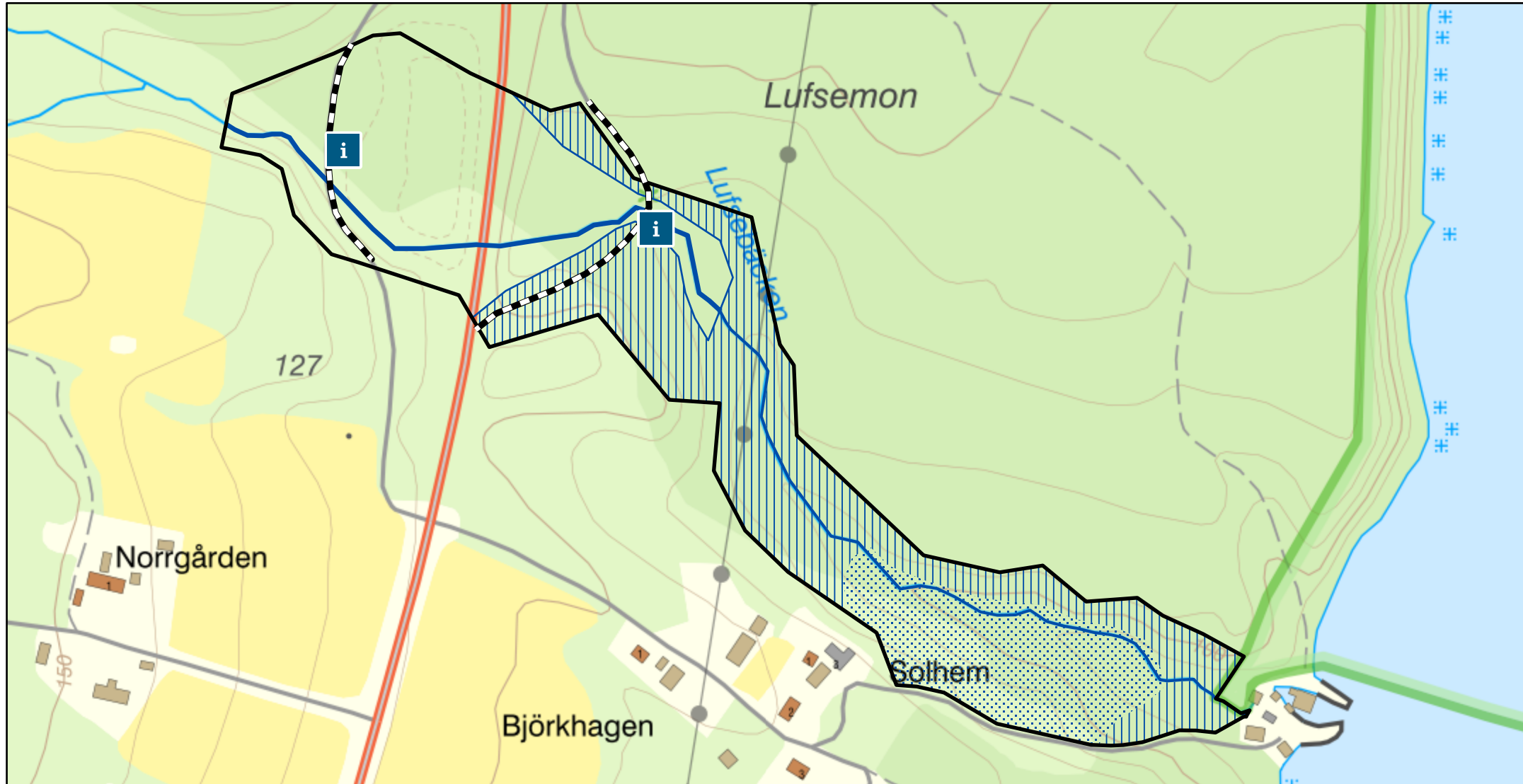
Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Naturreseptatet Lufsebäcken

Skötselplankarta

Tillhör Länsstyrelsens beslut

2022-06-28, dnr 511-9619-2019

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

© Länsstyrelsen Jönköping

Skötselområde 4

Skötselområde 3

Skötselområde 2

Skötselområde 1

Väg (undantag från föreskrifterna A9 och A10)

Gräns för naturreservatet

Information

Skala 1:3 800

0 25 50 100 150 200
Meters

Bilaga 2b